

Bilgi Notu (20 Eylül 2024)

Bir Acı Reçete: 2024 Orta Vadeli Programı

Önümüzdeki üç yılı (2025-2026-2027) kapsayan 2024 yılı Orta Vadeli Programı (OVP-2024), 5 Eylül 2024 tarihinde Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz tarafından yapılan sunumla kamuoyu ile paylaşılmıştır. Hükümetin ekonomi alanındaki politikalarını ve hedeflerini ortaya koyan Orta Vadeli Programın sunumunda bu yıl Cumhurbaşkanı Yardımcısına altı bakan (Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhani, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Kacı, Ticaret Bakanı Ömer Bolat, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı), Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı İbrahim Şenel ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Fatih Karahan eşlik etmiştir.

Yine iktidarın ekonominin tüm birimleriyle OVP-2024'te ortaya konulan politika ve hedefleri hayata geçirmek için tam koordinasyon içerisinde elinden geleni yapacağı izlenimi verilmeye çalışılmaktadır. Fakat "tam kadro" sunumu yapılan metin, gerekçesi ve birbirleriyle uyumu belirtilmeyen "yapılacaklar listesi" olmaktan öteye geçmeyen "**ulaşılması temenni edilen ekonomik hedefler manzumesi**" hüviyetinde olan 2023 yılı Orta Vadeli Programını mumla aratır niteliktedir.

Yeni hazırlanan OVP-2024, Yeniden Refah Partisi olarak geçtiğimiz yıl Türkiye ekonomisinin en temel üç sorununa (bütçe açığı, dış ticaret açığı ve derin işsizlik) temas etmediği için "**zaman kaybı**" olarak nitelediğimiz ve ekonomik bir program olmayan 2023 yılı Orta Vadeli Programından daha amatör ve özensiz bir şekilde hazırlanmıştır. Yeni OVP-2024 ekonomik olarak birbiriyle çelişen "**tutarsız hedefler manzumesi**" hüviyetindedir. Ya da milletimiz için tamamen **acı reçeteler** içeren yeni OVP-2024 kamuoyu tepkisinden çekinildiği için "şirin" gösterilmeye çalışılmaktadır. Atıl işgücünün %30'a dayandığı, istihdamın neredeyse yarısının açlık sınırının altında ücretle çalışmak durumunda kaldığı Türkiye ekonomisi için hazırlanan yeni plan, üç yılın sonunda fert başına düşen milli gelirin 20.000 \$'ı geçeceği ve ülkemizin orta-üst gelir grubundan üst gelir grubuna çıkacağı müjdesini vermektedir (OVP-2024; sy25).

Maalesef Türkiye ekonomisi son iki yılda "**ulaşılması mümkün olmayan tutarsız ekonomik hedefler manzumesine**" evrilen ve zaman kaybindan "**acı reçetelere**" dönüşen planlarla yönetilmektedir.

Giriş bölümünde ifade edildiği üzere yeni OVP-2024, 12. Kalkınma Planının (2024-2028) hedefleriyle uyumlu olarak makroekonomik ve finansal istikrarı güçlendirmeyi ön plana alan sürdürülebilir büyümeyi hedeflemekte, temel olarak "**enflasyonla mücadeleyi**" merkezine almakta ve fiyat istikrarına odaklanmaktadır. Mayıs-2023 Genel Seçimleriyle işbaşına gelen yeni ekonomi yönetimi enflasyonla

mücadeleye **sıkı para politikası** ile başlanmış fakat deprem felaketleri ve 2024 Yerel Seçimleri nedeniyle sıkı para politikasıyla uyumlu mali politikalar tam manasıyla uygulamaya konulamamıştır.

Yeni OVP-2024 ertelenen "**mali disiplin**" üzerine yoğunlaşarak enflasyonla mücadelede yalnız kalan sıkı para politikasını mali politika ile desteklemeyi ve böylece para ve maliye politikalarını uyumlu hale getirmeyi hedeflemektedir. Aslında OVP-2024 ile uluslararası çevrelere geleneksel IMF politikalarının olmazsa olmaz "**kemer sıkma politikalarının**" uygulanmaya başlanacağı mesajı verilmektedir.

2022 yılında 142,7 milyar TL olan bütçe açığının 2023 yılında 1 trilyon 633 milyar TL'ye fırlaması eski OVP-2023'te beklenirken bütçe açığı 1 trilyon 380 milyar TL olarak gerçekleşmiştir (*Bakınız Tablo-1*). Benzer şekilde bir önceki OVP-2023'te 2 trilyon 652 milyar TL'ye yükselmesi beklenen 2024 bütçe açığının yeni OVP-2024'te daha düşük bir seviyede 2 trilyon 148 milyar TL olması beklenmektedir. Böylece 2022 yılında sadece %4,8 olan bütçe açığının bütçeye oranı bir yılda 2023'te %24,9 yerine %21'e fırlamıştır (*Bakınız Tablo-1*). **Yani eski OVP-2023 ölümü göstermiş, yeni OVP-2024 sıtmaya mecburi rıza üretmiştir.**

	Merkezi Yönetim Bütçe Açığı (OVP-2023)	Merkezi Yönetim Bütçe Açığı (OVP-2024)	Bütçe Açığının Bütçeye Oranı (OVP-2023)	Bütçe Açığının Bütçeye Oranı (OVP-2024)
2022	-142,7		-4,8	
2023	-1.633,0	-1.380,4	-24,9	-21,0
2024	-2.651,9	-2.148,5	-23,9	-19,2
2025	-1.824,4	-1.930,7	-14,3	-13,1
2026	-1.827,1	-2.060,7	-12,3	-11,9
2027		-2.039,1		-10,5

Tablo-1: Merkezi Yönetim Bütçe Açığı (Milyar TL) ve Bütçe Açığının Bütçeye Oranı (%)

Önümüzdeki üç yıl içinde yeni OVP-2024 eskisine nazaran bütçe açığı oranında daha hızlı iyileşme hedeflemektedir. 2024 yılında %23,9 olması beklenen bütçe açığı oranı daha düşük seviyede %19,2 mertebesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu kısmi iyileşme sanılanın aksine "kamuda tasarruf" tedbirlerinin uygulanmaya başlanması değil ağırlıklı olarak %33 olması hedeflenen enflasyonun %41,5 olarak gerçekleşecek olmasına bağlı olarak artan gelirlerden kaynaklanmaktadır. Her ne kadar yeni OVP-2024 "**bütçe açığının oranında**" daha hızlı iyileşme hedeflese de "**bütçe açığı miktarının**" daha yüksek seviyede dengelenmesini hedeflemektedir. Eski OVP-2023 bütçenin 1,8 trilyon TL açık seviyesinde dengelenmesini planlarken yeni OVP-2024 bütçenin %10 daha fazla açık vereceğini ve 2 trilyon TL civarında dengeleneceğini planlamaktadır.

2025 yılında mali olarak "kemer sıkma politikaları" uygulanmaya hızlanarak devam edilecektir. 2024 yılında yaşadığımız mali daralma sadece 1,8 puan iken OVP-2024, 2025 yılında 6,1 puan, 2026

yılında 1,2 ve 2027 yılında 1,4 puan daralma öngörmektedir. Dolayısıyla yeni OVP-2024 asıl olarak ekonomik kemer sıkmanın 2025 yılında olacağını ifade etmektedir (*Bakınız Tablo-1*).

Bütçe açığı oranının 2024 yılında %21'den %19,2'ye 1,8 puan iyileşmesinin sonucu ekonomi 2024 yılında yavaşlamış ve 2023 yılında %5,1 olan ekonomik büyüme 2024 yılında %3,5 seviyesine gerilemiştir (*Bakınız Tablo-2*). **Mali olarak kemer sıkma politikalarının doğal sonucu olarak ekonomik büyümeden fedakârlık edilmiştir.** Gelecek üç yılda kemer sıkma politikaları hızlanarak devam ettiği halde OVP-2024 hedeflerine göre Türkiye ekonomisi ilginç bir şekilde hızlanarak büyümeye başlayacağı ve 2025 yılında %4, 2026 yılında %4,5 ve 2027 yılında %5 büyümeye devam edeceği öngörülmektedir (*Bakınız Tablo-2*). Bu çelişkili hedeflerin nasıl gerçekleşeceği hakkında OVP-2024 içerisinde hiçbir açıklama yer almamaktadır.

	Milli Gelir (Trilyon TL)	Milli Gelir (Milyar \$)	Milli Gelir Reel Büyüme (%)	Milli Gelir \$ Büyüme (%)
2023	26.546	1.130	5,1	
2024	44.218	1.331	3,5	18
2025	61.540	1.465	4	10
2026	72.915	1.642	4,5	12
2027	83.132	1.774	5	8

Tablo-2: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), Reel GSYH Büyüme Oranı ve Dolar GSYH Büyüme Oranı

Yeni OVP-2024 yaklaşık bir buçuk yıldır uygulanmakta olan “**yüksek faiz**” – “**düşük kur**” politikalarının önümüzdeki üç yılda devam edeceğini göstermektedir. Gelecek üç yıl reel olarak %4, %4,5 ve %5 büyümesi öngörülen Türkiye ekonomisi dolar bazında %10, %12 ve %8 gibi çok daha yüksek oranlarda büyüceği ifade edilmektedir (*Bakınız Tablo-2*). Dolayısıyla OVP-2024 önümüzdeki üç yıl için reel olarak **aşırı değerli TL** vadetmektedir. Bu durumun ihracatı azaltıcı ve aynı zamanda ara malı ve tüketim malları ithalatını arttırıcı etkilerinin büyüme üzerindeki olumsuz etkileri yeni OVP-2024 'te göz ardı edilmiştir. Aşırı değerli TL ile yeni OVP-2024'ün ithalat ve ihracat artış oranları da çelişki içerisinde. Ne bu çelişki hakkında ne de gelişmiş ülkelerin yıllık %2'in altında büyümesi beklenen önümüzdeki üç yılda Türkiye ekonomisinin dolar bazında %10, %12 ve %8 nasıl büyüceği hakkında hiçbir açıklama OVP-2024 metninde yer almamaktadır.

2003-2023 döneminde dolar bazında yıllık büyüme oranı ortalama %6,6 olan Türkiye ekonomisinin gelecek üç sene dolar bazında ortalama %10 büyüyebilmesi için Türkiye ekonomisine çok yoğun döviz girişi sağlanması gerekmektedir. Bunun tek başına yatırım ve üretimi olumsuz etkileyecek yüksek faiz oranları ile temin edilmesi pek mümkün değildir.

Önümüzdeki üç yılda kesintisiz devam edeceğini OVP-2024'ten öğrendiğimiz **yüksek faiz politikasının** sonucu olarak her geçen yıl bütçeden çok daha fazla kaynak faiz ödemelerine aktarılacaktır. 2022 yılında

310,9 milyar TL olan merkezi hükümet faiz harcamaları 2023 yılında iki katından fazla artarak %117 artışla 674,6 milyar TL olmuştur (*Bakınız Tablo-3*). **Vatandaş olarak hepimize düşük ücret ve kemer sıkma politikalarıyla acı reçete vadeden OVP-2024, rantiyeye daha da fazla faiz geliri taahhüt etmektedir.** Yeni OVP-2024, bir önceki OVP-2023'ün bütçeden faize aktaracağı miktarı yetersiz bulmuş ve yukarı yönlü revize etmiştir. **OVP-2024'e göre önümüzdeki üç yıl 6 trilyon 751 milyar TL faize gidecektir.** 2025'te 1 trilyon 950 milyar TL, 2026'da 2 trilyon 282 milyar TL ve 2027'de 2 trilyon 519 milyar TL kamu kaynağı faiz canavarına aktarılacaktır (*Bakınız Tablo-3*).

	Faiz Harcamaları (OVP-2023) (Milyar TL)	Faiz Harcamaları (OVP-2024) (Milyar TL)	Faiz Harcamaları (OVP-2023) (Milyar \$)	Faiz Harcamaları (OVP-2024) (Milyar \$)
2022	310,9		18,8	
2023	646,1	674,6	27,1	28,7
2024	1.254,0	1.297,8	34,1	39,1
2025	1.809,2	1.950,0	41,2	46,4
2026	2.294,8	2.282,2	48,0	51,4
2027		2.518,9		53,8

Tablo-3: Merkezi Yönetim Faiz Harcamaları

OVP-2024'te sunulan dolar cinsi rakamlar olayın vahametini daha net bir şekilde ortaya koymaktadır. **2003-2024 yılları arasında faize 598,3 milyar \$ kaynak aktaran AK Parti iktidarları önümüzdeki üç yılda da 151,6 milyar \$ faiz ödemesi gerçekleştirmeyi planlamaktadır.** Böylece 2028 yılına gelindiğinde Ak Parti 750 milyar \$'ı rantiyeye aktarmış olacaktır.

Eski OVP-2023'ün 2024, 2025 ve 2026 yılları için öngördüğü 34,1, 41,2 ve 48 milyar \$ faiz ödemelerini yeni OVP-2024 39,1, 46,4 ve 51,4 milyar \$'a çıkarmayı uygun görmektedir (*Bakınız Tablo-3*). Faize aktarılan kamu kaynağı 13,6 milyar \$ arttırılarak 123,3 milyar \$ yerine 136,9 milyar \$'a yükseltilmiştir. Bu planlama yaklaşımıyla 2028 gelmeden AK Parti'nin faize aktardığı toplam kamu kaynağı gelecek yıllarda yapılacak yukarı yönlü revizyonlarla 800 milyar \$'ı bulmuş olacaktır. **Ne acıdır ki kamu kaynaklarının "faiz harcamalarına aktarılmasının önlenmesi" adına herhangi bir önlem OVP-2024'te yer almamaktadır.** Tam aksine yüksek faiz politikalarına devam edilmektedir.

85 milyon vatandaş olarak ödediğimiz vergiler her geçen yıl daha yüksek oranda faize gitmektedir. 2022 yılında toplanan vergilerin %13,2'si faize giderken bu oran 2023'te %15'e yükselmiştir (*Bakınız Tablo-4*). Bu haksız gidişata bir dur denmesi gerekirken Ak Parti iktidarının yeni ekonomi yönetimi Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek önderliğinde hazırlanan eski OVP-2023, 2024 yılında vergi gelirleri içerisinde faiz harcamalarının payını %16,9'a çıkarmayı hedeflemekteydi (*Bakınız Tablo-4*).

2024 yılı içerisinde görevini çok güzel (!) yerine getiren ekonomi yönetimi yeni OVP-2024'te vergi gelirlerinden faize aktarılan kaynağı %17,1 seviyesine çıkarmışlardır.

	Vergi Gelirleri (OVP-2024)	Faiz Harcamaları (OVP-2024)	Faiz Harcamalarının Vergi Gelirlerine Oranı (OVP-2024)	Faiz Harcamalarının Vergi Gelirlerine Oranı (OVP-2023)
2022	2.353,4	310,9	13,2	
2023	4.501,1	674,6	15	15,1
2024	7.605,5	1.297,8	17,1	16,9
2025	11.138,8	1.950,0	17,5	19
2026	13.197,5	2.282,2	17,3	20,2
2027	15.046,9	2.518,9	16,7	

Tablo-4: Merkezi Yönetim Vergi Gelirleri (Milyar TL) ve Faiz Harcamaları (Milyar TL)

Vatandaşa hizmet adına kullanılması gereken kamu kaynakları her geçen yıl daha fazla oranda faize aktarılmakta ama maalesef orta vadeli programlarda bu kötü gidişatı durdurabilecek hiçbir önlem düşünülmemiştir. Yeni OVP-2024 faizin payını 2025 yılında %17,5 seviyelerine kadar çıkarmayı ve akabinde 2026 ve 2027 yıllarında kısmi iyileşme ile %16,7 seviyesine düşeceğini öngörmektedir (Bakınız Tablo-4). Ölümü gösteren eski OVP-2023'te ise kısmi düzelme yerine 2025 ve 2026 yıllarında vergi gelirlerine oranla faiz harcamalarına daha da artacağını ve %20 seviyesini geçeceğini öngörmekteydi. Bu durumu bir başarı gibi sunan yeni OVP-2024 milleti eli mahkûm sıtmaya razı etmektedir.

Mali kemer sıkma politikalarının doğal bir sonucu olarak Genel Seçimler sonrası 2023 ve 2024 yıllarında icat edilen **yeni vergiler ve arttırılan vergi oranları önümüzdeki 3 yılda alınmaya devam edilecektir**. 2022 yılında %15,9 olan vergilerin milli gelire oranı 2023'te %17'ye 2024'te de %17,2'ye yükseltilmiştir (Bakınız Tablo-5). Böylece 2023 yılında 333 milyar TL ve 2024'te 663 milyar TL olmak üzere toplam yaklaşık 1 trilyon TL fazladan vergi toplanmıştır. Bu iki yılda fazladan alınan vergi miktarı 34 milyar \$'ı aşmaktadır.

Enflasyonla mücadelenin faturasını halka kesen Ak Parti iktidarı önümüzdeki üç yılda vergi oranlarını daha da arttıracığını ve %18,1 seviyesine çıkaracağını OVP-2024'te ilan etmektedir (Bakınız Tablo-5). **Zaten ağır vergi yükü altında ezilen dar gelirli vatandaşlarımız önümüzdeki üç sene içerisinde çok daha ağır vergi yükü altında ezilecektir**. Böylece, 2025'te 1 trilyon 477 milyar TL, 2026'da 1 trilyon 740 milyar TL ve 2027 yılında 1 trilyon 995 milyar TL fazladan vergi toplanacaktır. Millet olarak hepimiz gelecek üç yılda toplam 5 trilyon 222 milyar TL dolar bazında ise 117,2 milyar \$ fazladan vergi ödeyeceğiz (Bakınız Tablo-5). Önümüzdeki üç yıl tüm vatandaşlarımız ortalama olarak

her yıl ödemesi gereken vergiden %15,3 fazla vergi ödemek zorunda kalacaktır. Fakat OVP-2024 bu durumla alakalı tek bir açıklama cümlesi yer almamaktadır.

	Vergi Gelirleri (Milyar TL)	Verginin Milli Geliri Oranı (%)	Fazladan Alınacak Vergi Yüğü (Milyar TL)	Fazladan Alınacak Vergi Yüğü (Milyar \$)
2022	2.353,4	15,9		
2023	4.501,1	17	333	14,2
2024	7.605,5	17,2	663	20
2025	11.138,8	18,1	1.477	35,2
2026	13.197,5	18,1	1.750	39,4
2027	15.046,9	18,1	1.995	42,6

Tablo-5: Toplam Vergi Gelirleri, Vergi Gelirlerinin Milli Gelire Oranı ve Fazladan Alınacak Vergi

2023 yılı Şubat ayında yaşanan deprem felaketlerinin toplam maliyetlerinin 3 trilyon TL civarında olduğu düşünüldüğünde 2023-2027 döneminde fazladan toplanacak 6,2 trilyon TL verginin depremlerin maliyetinin iki katından fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Enflasyonla mücadele konusunda 2024 yılında istenilen başarı ne yazık ki elde edilememiş ve eski OVP-2023'ün enflasyon hedefleri yeni OVP-2024'te maalesef yukarı revize edilmiştir: enflasyon hedefleri 2024 için %33'ten %41,5'e, 2025 için %15,2'den %17,5'e ve 2026 için %8,5'ten %9,7'e yükseltilmiştir (Bakınız Tablo-6). Eski OVP-2023'e nazaran sıkı para politikasını mali politikalarla destekleyen yeni OVP-2024, 2025 ve 2026 yılları için çok daha güçlü dezenflasyon süreci hedeflemektedir.

	Enflasyon (OVP-2024)	Enflasyon (OVP-2023)	Kur - Yılsonu (OVP-2024)	Kur Artış (OVP-2024)
2022		64,3		
2023	64,8	65,0	28,4	
2024	41,5	33,0	37,6	32,6
2025	17,5	15,2	43,2	14,9
2026	9,7	8,5	45,6	5,6
2027	7,0		48,1	5,4

Tablo-6: Enflasyon ve Kur Hedefleri

Enflasyonun 2025 yılında %41,5'ten %17,5'e, 2026'da %9,7'ye ve akabinde 2027 yılında %7'ye gerilemesi öngörülmektedir (*Bakınız Tablo-6*). Sıkı para ve mali politikaların uyum içerisinde uygulanacağı önümüzdeki iki yıl içerisinde yüksek faiz oranlarına bağlı gerçekleşeceği varsayılan çok yoğun döviz girişiyle düşük seviyelerde tutulacak kurun güçlü yardımıyla enflasyonun 2026 yılında tek haneye (%9,7) düşmesi hedeflenmektedir. OVP-2024, çok yoğun döviz girişiyle ABD dolarının yaklaşık olarak 2025 sonunda 43,2 TL, 2026 sonunda 45,6 TL ve 2027 sonunda 48,1 TL olacağını öngörmektedir (*Bakınız Tablo-6*). 2024 Eylül ayında ihracatçıların rekabetçi kur olarak en az 40 TL'yi işaret ettiği düşünülürse **OVP-2024 ihracatçılar için çok zor üç yıl vadetmektedir**. Düşük kur politikası nedeniyle fiyat rekabetini kaybedecek ihracatın üretim ve istihdam üzerindeki olumsuz etkileri OVP metninde hiç değerlendirilmemiş ve hiçbir tedbir düşünülmemiştir.

Yukarı yönlü revize edilen enflasyon hedefleri, kontrol edilemeyecek kur artışları veya büyümeden feragat etmemek adına yapılmak durumunda kalınacak kur düzeltmeleri karşısında halen ciddi riskler barındırmaktadır. En iyi ihtimalle baskılanan döviz kuru önümüzdeki üç sene içerisinde hedefleri olumsuz etkilemese bile Türkiye ekonomisinin üretim kapasitesi adına gelecek yıllar için çok ciddi risk birikmesine sebep olacaktır.

2023 yılında Türkiye ekonomisi reel olarak %5,1 büyümüştür. Bu güçlü ekonomik büyümeye rağmen çok sınırlı ihracat artışı yaşanmıştır. 2023 yılında ihracat sadece %0,55 artmış ve ithalatın %0,47 azalmasına rağmen Türkiye ekonomisi 106,3 milyar \$ dış ticaret açığı vermiştir (*Bakınız Tablo-7*). Enflasyonla mücadeleyi güçlendirmek, yabancı para cinsi borç servisinin bütçe üzerindeki yükünü hafifletmek ve kişi başı milli geliri 20.000 \$'ın üzerine çıkartabilmek için yüksek faiz politikasıyla düşük seviyelerde tutulacak kurun ihracat üzerindeki olumsuz etkilerine OVP-2024'te yer verilmemiştir.

	İhracat Artış Oranı	İthalat Artış Oranı	Cari Denge (Milyar \$)	Dış Ticaret Dengesi (Milyar \$)
2023	0,55	-0,47	-45	-106,3
2024	3,3	-4,7	-22	-81
2025	5,9	6,9	-28,6	-89,4
2026	5,9	5,9	-25,6	-94,6
2027	7,9	6,9	-22,6	-97,9

Tablo-7: İhracat ve İthalat Artış Oranları (%) ile Cari ve Dış Ticaret Dengeleri (Milyar \$)

Aşırı değerli Türk Lirası ile fiyat rekabetini kaybettiğini açık bir şekilde ifade eden ithalatçılara rağmen OVP-2024 önümüzdeki üç yıl için güçlü ihracat artışı hedeflemektedir. Gelişmiş ekonomilerin ortalama olarak %2'den düşük bir büyüme performansı göstermesi beklenen bir dönemde güçlü TL'ye rağmen ihracatın 2025 yılında %5,9, 2026'da yine %5,9 ve 2027'de daha güçlü %7,9 artışın gerekçesiz ve açıklamasız öngörülmesi büyük çelişki oluşturmaktadır (*Bakınız Tablo-7*).

2024 yılında 81 milyar \$ seviyesine kadar gerilemesi beklenen dış ticaret açığı, önümüzdeki üç yıl içerisinde 2025'te 90 milyar \$, 2026'da 95 milyar \$ ve akabinde 2027 yılında yeniden 100 milyar \$ seviyesine kadar yükselecektir (*Bakınız Tablo-7*). Böylece Türkiye ekonomisinin en önemli ve en temelde bulunan sorunu olan dış ticaret açığı eski OVP-2023'te olduğu gibi yeni OVP-2024'te kendi haline bırakılmış ve azaltılması için hiçbir somut tedbir tasarlanmamıştır.

2023 yılında 106,3 milyar \$ olan dış ticaret açığının, OVP-2024'ün uygulamayı planladığı yüksek faize bağlı yoğun döviz girişi neticesinde aşırı değerlenecek TL ile ihracatı yavaşlatacağı ithalatı cazip hale getireceği düşünüldüğünde ve OVP-2024'ün hızlanarak büyüme hedefleri göz önüne alındığında önümüzdeki üç yılın sonunda 97,9 milyar \$ seviyesine gerilemesini beklemek hiç de tutarlı görünmemektedir. **Türkiye ekonomisinin kronikleşen dış ticaret açığı sorunu yeni OVP'de kendi haline bırakıldığı ciddiye alınmadığı gibi konulan açık hedefi de gerçekçi durmamaktadır.**

Aynı şekilde OVP-2024'ün detaylarından hesaplandığı üzere altın ithalatının gelecek üç yıl için yıllık ortalama 20 milyar \$ azaltılmasına bağlı olarak cari açığın 45 milyar \$'dan 22,6 milyar \$'a gerilemesi yani yarı yarıya azalması hiç gerçekçi durmamaktadır (*Bakınız Tablo-7*). Bu konu hakkında da OVP metninde gerekli açıklamalar ve inandırıcı gerekçeler yer almamaktadır.

Önümüzdeki dört yıllık seçimsiz dönemi fırsata çevirerek ekonomik sorunların faturasını vatandaşa ödetmeyi planlayan Ak Parti iktidarı, mali kemer sıkma politikalarının olmazsa olmaz uygulaması olan "**düşük ücret**" uygulamasını açıkça yapacağını OVP-2024 ilan etmektedir. 2025 yılında enflasyon hedefinin %17,5 olmasına rağmen vergi gelirlerinin %46 artması hedeflenmektedir (*Bakınız Tablo-8*). Yani enflasyonun çok üstünde bir oranda vergi gelirlerinin artması planlanmaktadır. Yukarıda rakamlarıyla ortaya koyduğumuz üzere gelecek üç yılda Ak Parti iktidarı çok daha fazla vergi toplayarak milletin suyunu çıkaracaktır. OVP-2024'te açıkça ifade edildiği üzere ücretler ise maalesef gelir artışına paralel arttırılmamaktadır. 2025 yılında vergi gelirleri %46 artarken personel harcamaları %30 oranında yükselecektir (*Bakınız Tablo-8*).

	Vergi Gelirleri Artış Oranı	Enflasyon	Personel Harcamaları Artış Oranı
2024	69	41,5	102
2025	46	17,5	30
2026	18	9,7	18
2027	14	7	14

Tablo-8: Merkezi Yönetim Vergi Gelirleri ve Personel Harcamaları Artış Oranları (%)

2024 yılında ağır geçim sıkıntısı yaşayan işçi, memur, çiftçi, esnaf ve emeklileri **2025 yılında daha fazla vergi ve düşük ücret artışları beklemektedir**. OVP-2024'ün hiçbir yerinde alım gücü eriyen açlık

sınırının altına düşen **asgari ücrete** dair somut politika yoktur. Yanlış ücret politikaları nedeniyle bugün neredeyse istihdamın yarısı asgari ücret ile geçinmeye mecbur bırakılmıştır. OVP-2024 asgari ücretli milyonları görmezden gelmekte onların hayat standartlarını yükseltmek adına hiçbir önlem ortaya koymamaktadır. Bu şartlar altında OVP-2024'ün kişi başı milli geliri 20.000 \$'ın üzerine çıkarma hedefi gelir dağılımını daha da bozma hedefine dönüşmektedir. Bozulan gelir dağılımının iyileştirilmesi adına "paylaşımada adaletin" sağlanması adına OVP-2024'te uygulanabilir somut hiçbir tedbir yoktur.

Ve ekonomik sıkıntıları en derinden yaşayan "işsizler" de maalesef görmezden gelinmiş yıllardır söylenen fakat hiçbir somut başarı elde edilemeyen eğitim ve istihdam politikaları metin olarak OVP-2024'te yer almaktadır. **Resmi rakamlarla %30'a ulaşan atıl işgücünün bulunduğu bir ekonominin sınıf atlaması üst gelir grubu ekonomiler arasına girmesi mümkün değildir.**

OVP-2024'ün bu ağır "iş bulamama" durumuna ciddiyetsiz yaklaşımı akıl alır gibi değildir. Örneğin; 32,4 milyon istihdam sağlanarak işsizliğin %10,3 olacağını ifade eden eski OVP-2023 ile karşılaştırıldığında OVP-2024'ün 32,7 milyon istihdam ile çalışanların sayısında sadece 300 bin artış ile işsizlik oranını %9,3 yani yüz baz puan aşağıda göstermesi en hafif ifadesiyle ciddiyetsizliğin en bariz göstergesidir (Bakınız Tablo-9). Ve bu durumun işsizliği azaltmada başarı olarak lanse edilmesini tarif edecek kelime bulunmamaktadır. Millet olarak **gençlerin iş bulma ümidini kaybettirmeyi başarı sayan ve bunu OVP'ye yazmaktan çekinmeyen** bir Ak Parti iktidarıyla karşı karşıya bulunmaktayız. İş bulma ümidini kaybetmiş milyonları yok sayarak işsizlik oranını düşürmeyi başarı sayan bir iktidarın bu ülke insanına özellikle ülke gençliğine verebileceği ümit dahil hiçbir şey kalmamıştır.

	İstihdam (OVP-2024)	İstihdam (OVP-2023)	İşsizlik Oranı (OVP-2023)	İşsizlik Oranı (OVP-2024)
2023	31,63	31,65	10,1	9,4
2024	32,7	32,4	10,3	9,3
2025	33,2	33,3	9,9	9,6
2026	34,1	34,4	9,3	9,2
2027	34,9			8,8

Tablo-9: İstihdam (milyon kişi) ve İşsizlik Oranları (%)

Sonuç olarak karşımızda Ak Parti iktidarı tarafından hazırlanmış içeriği tamamen "**acı reçetelerle**" dolu ekonomik olarak "**tutarsız ve birbirleriyle çelişkili hedeflerin**" sıralandığı OVP-2024 durmaktadır. OVP-2024'ün Türkiye ekonomisinin en temel üç problemi olan bütçe açığı, dış ticaret açığı ve derin işsizlik problemlerine çözüm olmasını beklemek ham bir hayalden öteye geçmesi mümkün değildir.

Yeniden Refah Partisi olarak milletimize artan vergiler, düşük ücret ve yüksek işsizlik vadeden OVP-2024'ü bir hata olarak değerlendiriyor ve bir an önce revize edilmesi gerektiğini ifade ediyoruz.